

Kunnanhallituksen vastineet tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen 2020

Pistohiekan suunnittelu ja liikkumismahdollisuudet alueella

Alueen ranta-asemakaavassa on jätetty runsaasti tilaa virkistyskäytölle. Vaikka alueelle ollaan suunniteltu myös matkailurakentamista, tulee osa toiminnoista jäämään myös sekä maksulliseen että maksuttomaan virkistyskäyttöön, mikä palvelee myös paikallisia asukkaita, loma-asukkaat mukaan lukien.

Alueen korttelit ja tontit eivät myöskään ylety rantaan saakka, joten rannat on määrätty kaavamerkinnoillä lähivirkistysalueeksi (VL) ja maa- ja metsätalousalueeksi (MU), jolla erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta. MU-alueelle saa rakentaa retkeilyä ja matkailua palvelevia polkuja ja rakenteita. Alueen vapaa virkistyskäyttö on ollut siis jo kaavoitustyötä ohjaavana periaatteena.

Geopark-kohteet

Puumalan kohteet on valtaosin kyltitetty. Maanomistajien kanssa on aiemmin laadittu sopimukset sellaisista alueista, joissa matkailun ohjaaminen tulisi tarkoittamaan esimerkiksi polkujen, pysäköintialueiden tai muiden pysyvien rakenteiden olemassaoloa. Sen sijaan esimerkiksi laajojen maisema-alueiden (esim. Puumalansalmi), yleisten alueiden tai jo olemassa olevien matkailukohteiden (esim. Sahanlahti) osalta vuokrasopimuksia ei ole tehty eikä niitä ole pidetty tarpeellisia. Luonnollisesti tällöinkin esimerkiksi kylttien pystytykselle on oltava maanomistajan suostumus.

Työpaikkojen tilastoinnista

Yksityisten työpaikkojen lukumäärä löytyy edelleen Tilastokeskuksen tietokannasta ja viimeisin päivitysajankohta on lokakuulta 2020 koskien vuoden 2018 tietoja. https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vrm_tyokay/statfin_tyokay_pxt_115j.px/ Mittari on hyvä ja validi, sillä sen avulla voi seurata myös yksityisten työpaikkojen suhteellista osuutta ja tämän kehittymistä.

Kyselyt

Puumalan saaristoreitin asiakastytyväisyyskyselyn yhteenveto on oheismateriaalina.

Puumalansalmen vierasvenesataman asiakastytyväisyyskysely on oheismateriaalina. Tämän kyselyn tuloksia on hyödynnetty ja tullaan hyödyntämään sataman ja kirkonkylän yleissuunnitelman taustamateriaalina.

Yli 75-vuotiaiden tilastointi

Vuonna 2020 yli 75-vuotiaiden osuus Puumalan väestöstä oli 18,1 %. Poukaman asukkaat eivät kuulu todennäköisesti itsenäisesti asuviin henkilöihin, koska kyseessä on Essoten yksikkö.

Digineuvonta

Digineuvontaa on ollut haastava toteuttaa koronapandemian johdosta. Lähipalvelu aloitettiin uudelleen kesällä 2021 pandemian rauhoitettua.

Digituki-toiminta alkoi 18.2.2020. Digitukea antoi asiakasneuvoja Eeva-Liisa Isoaari maanantaisin ja tiistaisin klo 9-15. Jos asiakkaalla oli akuutti avuntarve esimerkiksi pankkiasioiden hoidossa, digitukea annettiin myös muina päivinä. Digitukea annettiin kunnantalolla ja asiakkaiden kotona liikuntarajoitteiden/etäisyyksien vuoksi. Digituki-toiminnalla kunta halusi tukea ihmisten tasavertaisuutta sähköisten viestintävälineiden parissa ja näin tukea heidän arkeaan. Tuki oli henkilökohtaista ja kaikille ilmaista. Digitukeen olivat tervetulleita kaikki puumalalaiset, kesäpuumalalaiset ja kunnantalonsa aulan yleisöpöytäillä apua kaivanneet matkailijat. Digituessa asiakkaat tekevät kaiken itse, Isosaaren tehtävä oli neuvoa vierestä.

Digitukea annettiin ajanvarauksen pohjalta 91 kertaa, ja yleisöpöytäillä 22 kertaa. Kotona tukea annettiin yhdeksälle eri henkilölle yhteensä 14 kertaa. Koronarajoitukset keskeyttivät kotikäynnit.

Ajanvarausasiakkaista 42% kävi yhden kerran, 40% 2-4 kertaa ja 18% 5-6 kertaa. Yhtä keski-ikäistä lukuun ottamatta kuuluivat kaikki digitukiajan varanneista ryhmään eläkeläiset. Yleisöpöytteen avuntarvitsijoiden ikäjakauma oli laaja kattaen n. 25-75 -vuotiaat.

Sote-palvelut

Tarkastuslautakunnan raportissa on käsitelty sote-palveluiden resursseja. Huomattakoon, että lääkäritilanne parantui jo vuonna 2018 – ei vasta valtuustokauden loppupuolella – ja taustalla oli monia yhteisiä rekrytointitoimenpiteitä yhteistyössä Essoten kanssa.

Vuonna 2019 oli opetuspalveluissa mittarina yrittäjyyskasvatus. Toimiiko yrittäjyyskasvatus peruskoulussa?

Yrittäjyyskasvatus toimii ja on toiminut Puumalan yhtenäiskoulussa jo vuosien ajan. Nykyisen perusopetuksen opetussuunnitelman (2014) yksi seitsemästä laaja-alaisen osaamisen taidoista on työelämätaidot ja yrittäjyys. Opetussuunnitelmassa sanotaan, että

”Oppilaiden tulee saada perusopetuksessa yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltaamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuuden sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.”

Yrittäjyyskasvatus on siis jokapäiväinen luonteva osa opetusta, ei erillinen osa-alue. Yrittäjyyskasvatus alkaa perusopetuksen alusta, ensimmäiseltä luokalta, jolloin se luonnollisesti painottuu mm. työskentely- ja yhteistyötaitojen harjoitteluun, sisukkuuden ja pettymysten sietokyvyn kasvattamiseen sekä omasta itsestä huolehtimiseen. Yläluokilla yrittäjyyskasvatus on jo enemmän työelämään tutustumista, työelämätaitoja ja sitä, mitä ehkä usein mielletään yrittäjyyskasvatukseksi eli yrittäjyyteen tutustumista. Kuten kaikki perusopetuksen laaja-alaisen osaamisen taidot yrittäjyyskasvatuskin on jatkumo, joka kestää koko perusopetuksen ajan ja muuntuu lapsen kehityksen ja ikätason mukaan.

Oppiaineista varsinainen yrittäjyyteen tutustuminen tulee selkeimmin esiin yhteiskuntaopissa, jota opiskellaan 4.-6. -luokilla sekä 9.luokalla. Puumalan paikalliseen opetussuunnitelmaan on nostettu alaluokkien opetuksen sisältöalueiksi mm. käytännön tilanteiden kautta tutustuminen paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin. 9. luokan sisältöjä ovat mm. paneutuminen erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoin ja perehtyminen talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta.

Työelämään tutustuminen, työelämätaidot ja yrittäjyys tulevat vahvasti esiin myös oppilaanohjauksessa, jota erillisenä oppiaineena opiskellaan yläluokkien ajan, mutta joka kuitenkin toteutuu jo 1. luokasta lähtien kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Perusopetuksen alkuvaiheessa oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkitys tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammasteista. Oppilaiden kanssa mm. keskustellaan eri ammasteista, oppilaiden haaveammasteista ja mihin mitäkin taitoa tarvitaan sekä harjoitellaan rahalla laskemista kauppaleikkien avulla. Alaluokilla eri oppiaineissa, mm. ympäristöopissa, opittava asia on opiskeltu niin, että kun tavoitteet ovat selvät, oppilaat suunnittelevat ja valitsevat itse, minkälaisen tehtäväpaketin/projektin itse toteuttavat (eli eri numeroiden kriteerit selvillä ja sen pohjalta valitsevat tavoitenumeron). Oppilaat voivat tehdä erilaisia haastatteluja, esim. viime keväänä 5. luokan oppilaat haastattelivat kunnanjohtajaa ja kyselivät paljon mm. kunnan elinvoimaisuudesta. Haastattelua seurasi koko koulu Teamsin välityksellä. 6. luokalla toteutetaan leirikoulu, jonka suunnittelu yhdessä ja usean vuoden ajan kestävä rahankeräys ovat yrittäjyyskasvatusta myös.

Yläluokilla 7.-luokkalaiset viettävät yhden päivän työelämään tutustuen, 8.-luokkalaiset viikon ja 9.-luokkalaiset kaksi viikkoa. TET-jaksoja valmistellaan oppilaanohjauksen tunneille etukäteen, jaksojen aikana tehdään sovittuja tehtäviä ja työelämäkokemuksia käsitellään opotunneilla jaksojen jälkeen. Työelämään ja työnhakuun liittyvät asiat ovat yläluokkien oppilaanohjauksen perussisältöjä. Opotunneilla (ja muidenkin oppiaineiden tunneilla) on tehty ja vastaanotettu yrittäjävierailuja.

Myös yläluokilla yrittäjyyskasvatus huomioidaan eri oppiaineissa. Esimerkkeinä voisi mainita, että maantiedossa on tehty tehtäviä, joissa on ensin tutustuttu Puumalan yritysten nettisivuihin ja sieltä löytyneisiin palveluihin ja sen jälkeen suunniteltu jokin uusi kiertoajelu/matkailuidea Puumalaan: suunniteltu siis reitti, pysähtymiskohteet ja aktiviteetit, ruokailut, liikkumistapa (pyöräily, melonta, bussi...) ja harjoiteltu reitin merkittämistä Mapsiin. Äidinkielessä ja valinnaisaineissa oppilaat ovat käyneet yrityksissä haastattelemassa yrittäjiä mainonnasta ja tehneet yrityksille mainoksia sekä tehneet haastatteluja yrittäjistä. Taide- ja taitoaineissa oppilaita kannustetaan ennakkoluulottomasti tutustumaan ja kokeilemaan erilaisia tekniikoita ja materiaaleja sekä välttämään materiaalihukkaa. Erilaisia vierailuja paikallisiin kädentaitojen yrityksiin on toteutettu aiemmin ja toteutetaan taas jatkossa, kunhan pandemiatilanne sen sallii.

Vuosikausien ajan olemme olleet mukana TAT:n järjestämässä 6.-luokkalaisten Yrityskylä-ohjelmassa ja nyt, kun Lappeenrantaan saatiin myös 9.-luokkalaisten Yrityskylä, liityimme myös siihen (<https://yrityskylä.fi/>).

4H-yhdistyksen kanssa yhteistyössä on useiden vuosien ajan järjestetty 9. luokan oppilaille Ajokortti työelämään -päivä ja yläkoulun oppilaille yritysvierailuja lähiseudun yrityksiin (mm. paperitehtaalle Imatralle). Keväällä 2021 Sytyke-hankkeen nuorisoyrityskeskittäjä Tuija Valkeapää järjesti 9.-luokkalaisten Työelämäpäivän, jossa paikalliset yrittäjät kertoivat terveisiään nuorille. Kevään 2022 vastaava päivä on jo sovittu huhtikuulle.

Puumalan yhtenäiskoulussa on käynnissä kehittämistyö, jossa toisena painopisteenä ovat luonto, retkeily, Saimaa ja Saimaa Geopark ja toisena tunnetaitokasvatus ja positiivinen pedagogiikka. Myös näihin molempiin aiheisiin yrittäjyyskasvatus on vahvasti linkitettyä.

Korona-rajoitukset ovat rajoittaneet koulun toimintaa jo puolentoista vuoden ajan. Vierailut ja vierailijat eivät ole olleet pääsääntöisesti lainkaan sallittuja. Tähänkin pulmaan on etsitty viime keväästä alkaen ratkaisuja Tuija Valkeapään kanssa erilaisista verkon kautta toteutettavista malleista.

Yrittäjyyskasvatuksen kehittämistarpeina on nähty yrittäjyyskasvatuspolun luominen, jonka kautta yrittäjyyskasvatus olisi suunnitelmallista ja selkeästi vuosiluokkiin sidottua, jolloin siitä muodostuisi suunnitelmallinen jatkumo eskarista 9. luokkaan asti. Näin yhdenvertainen yrittäjyyskasvatus saavuttaisi varmasti kaikki oppilaat. Asia on laitettu keväällä 2021 vireille Tuija Valkeapään kanssa ja tälle syksyille on suunnitteilla työpaja, jossa polkua työstetään monialaisessa yhteistyössä.

Nuoriso- ja liikuntapalvelut:

Tarkastuslautakunta haluaa tietää, kuinka monta nuorta on ollut etsivän nuorisotyön kohteena ikäryhmittäin (15-29 vuotiaat)?

alle 16 v.	1 nuori
16 - 20 v.	1 nuori
21-25 v.	6 nuorta

Nuoria ei tilastoida ikävuosittain yksityisyyden suojan säilymisen vuoksi.

Minkälaisia palveluja etsivä nuorisotyö on tarjonnut?

- etsivän nuorisotyöntekijän tukea ja tsemppausta
- menetelmällistä työskentelyä yksittäisen nuoren kanssa
- palveluohjausta
- auttanut asumiseen liittyvissä palveluissa

Palvelut on määritelty etsivän nuorisotyön valtakunnallisen toimintamäärittelyn mukaisesti.

Etsivään nuorisotyötä vuonna 2020 Puumalassa tarkasteltaessa on huomioitava, että vakituinen työntekijä oli vuoden 2020 alkaessa työvapaalla, johon hän vuoden aikana haki jatkoa vuoden 2020 loppuun saakka. Sijaisia vuoden 2020 aikana oli kolme eri henkilöä, joista kaksi työskenteli osa-aikaisesti.

Kuinka nuorisotalon käyttöillat ovat järjestetty?

Nuorisotalo on vuonna 2020 ollut nuorisopalvelujen omassa käytössä, 7 lk – 20-vuotiaille suunnattuun toimintaan torstaisin kello 16-20 sekä perjantaisin ja lauantaisin kello 17-21.

Muut illat ovat olleet muiden toimijoiden käytössä, lähinnä kansalaisopisto on käyttänyt nuorisotaloa toimikaudellaan syys-huhtikuussa maanantai- ja tiistai-iltaisina.

Aikuiskoulutuspalvelut

Uusissa kursseissa voi olla ennakkoluulotontakin kulutusta esim. senioriopiskelijoiden kotona tapahtuvaa tietotekniikkaopetusta ja ”työttömästä yrittäjäksi” -koulutusta.

Tarkastuslautakunnan mielestä kansalaisopistolla on mahdollisuus järjestää erilaisia koulutustilaisuuksia lähes rajattomasti.

Kunta on tarjonnut tietotekniikan henkilökohtaista koulusta suoraan kotiin ilman kansalaisopistoa. Asiasta on neuvoteltu toteutuksen suhteen. Kansalaisopistolla on tarjottu aikaisemmin yksittäisiä aikoja älylaitteiden koulutukseen. Mutta ne eivät ole runsaasti innostaneet kuntalaisia. Vuonna 2020 on tarjottu kolme erilaista kurssia tietotekniikassa: Seniorit sähköisten palvelujen käyttäjiksi, Tablet-laitteen ja älypuhelimien perusteet ja Tablet ja älypuhelimien käytön jatko.

Kansalaisopisto tarjosi vuonna 2020 yhteensä 236 erilaista pitkiä koko lukukauden kursseista yhden kerran lyhyisiin kursseihin. Opisto toteuttaa mahdollisuuksien mukaan asiakkaiden toivomia kursseja ja seuraa huolella yleisiä trendejä kansalaisopiston kentältä.

Teknisen toimen sisäisten menojen kasvu

Menokasvu kohdentuu etenkin palvelukeskuksen sekä hyvinvointiaseman vastaanoton kiinteistöhuolto- palveluihin sekä koulun ja muiden yksiköiden siivoukseen. Selittäviä tekijöitä on rakennusten lisääntynyt huoltotarve kiinteistömässään ikääntyessä sekä koronapandemia, jonka vuoksi siivousta on jouduttu tehostamaan.

Taimikonhoito

Taimikonhoitotyöt ovat ajan tasalla. Puunmyynnin yhteydessä kilpailutetaan myös metsänhoitotyöt eli ennakoraivaukset ja istutuksiin liittyvät työsuoritukset. Kunta on ostanut istutusten onnistumisen seuranta-työn alan eläköityneeltä ammattilaiselta, joka on käynyt läpi kaikki uudistusalat oikea-aikaisessa vaiheessa. Viime vuosina päätehakkuualueita eli taimien istutuksia vaativia alueita on ollut vähäisesti eli puunmyynti on keskittynyt harvennushakkuisiin.

Jätelaskutus

Kiinteistön omistajavaihdoksesta tulee kuntaan tieto kiinteistönluovutusilmoituksen muodossa ja laskutusosoite korjataan sen mukaan. Väärään osoitteeseen menneet laskut palautuvat kuntaan, tosin niiden määrä on minimaalinen. Yleensä kyseessä on kuolinpesä, jonka hoitajan osoitetietoa meillä ei välttämättä ole. Nämä tilanteet korjataan ”salapoliisityönä” etsimällä vastuuhenkilö yleensä puhelimitse. Kappalemäärältään yli 2500 laskun mukaan laitettava erillinen tiedote on työllistävä ja liian järeä ase pienehkön ongelman poistamiseksi.